

Nr 14.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning
angående särskild skatt å tobaksvaror m. m.; given Stockholms
slott den 13 januari 1922.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogade förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror;
dels ock i övrigt bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning angående särskild skatt å tobaksvaror.

Härigenom förordnas som följer:

För tobaksvaror, som av monopolets utövare här i riket försäljas eller eljest utlämnas, ävensom för tobaksvaror, som enligt 22 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket av handlande med tobaksvaror till riket införas, skall utöver den skatt, varom förmäles i 18 § av nämnda förordning, utgå särskild skatt med nedanstående belopp:

för i riket tillverkade tobaksvaror:

för cigarretter	0.5	öre för 1 st.
» karvad tobak	1.20	kr. » 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak	0.70	» » 1 »
» snus	0.40	» » 1 »;

för till riket införda tobaksvaror:

för cigarrer	6	öre för 1 st.
» cigarrcigarretter	2.5	» » 1 »
» cigarretter	1.5	» » 1 »
» karvad tobak	3.20	kr. » 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak	3.20	» » 1 »
» snus	3.20	» » 1 ».

Den särskilda skatten skall inberäknas i det i 17 § av nämnda förordning omförmälda priskurantpris och skall i fråga om tobaksvaror, som till riket införas, till monopolets utövare erläggas samtidigt med licensavgiften.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt å densamma meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 juni 1923; och skall förordningen tillämpas jämväl å sådana av handlande med tobaksvaror till riket införda, i tullverkets förvar befintliga tobaksvaror, för vilka före den 9 januari 1922 licensavgift icke erlagts.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anför:

I det uttalande, vari jag den 7 januari 1922 till statsrådsprotokollet över finansärenden redogjorde för de beräkningar av statsverkets inkomster, som verkstälts i och för finansieringen av riksstaten för första halvåret år 1923 samt tilläggsstaten för år 1922, framhöll jag, bland annat, att jag för täckande av statsverkets utgifter förordade en ökad tobaksbeskattning, vilken beräknades medföra en ökad inkomst i riksstaten för första halvåret år 1923 av 6 miljoner kronor och å tilläggsstaten för år 1922 av 10 miljoner kronor.

För att utröna, huruvida och på vilket sätt en dylik skatteökning lämpligen borde genomföras, hade jag redan under december månad sistlidet år åt den av Kungl. Maj:t utsedde jourhavande direktören i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet, ingenjören P. Nordenfelt, uppdragit att verkställa utredning i ärendet.

Resultatet av denna utredning förelåg vid förberörda tillfälle i en av ingenjören Nordenfelt till mig avlåten skrivelse, över vilken styrelsen för aktiebolaget svenska tobaksmonopolet den 3 januari 1922 avgivit utlåtande.

Då jag ansåg, att den sålunda verkställda utredningen borde kunna tjäna som huvudsakligt underlag för en proposition till riksdagen med förslag till förhöjd tobaksbeskattning, fann jag mig böra föreslå Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder till förekommande av att under tiden, intill dess en skattehöjning kunde träda i kraft, tobaksvaror av enskilda handlande införtullades och licensbehandlades med tillämpning av nu gällande skattesatser. På av mig gjord hemställan utfärdade Kungl. Maj:t den

7 januari 1922 förordning angående förbud mot viss införsel av tobaksvaror (Svensk författningssamling nr 1). Förbudet, som trädde i kraft den 9 januari 1922, avser utom sådana färdiga tobaksvaror, som ännu ej inkommit i tullinlandet, jämväl till tullinlandet redan inkomna tobaksvaror, som ej efter förtullning uttagits från tullverket, och för vilka varor före den 9 januari 1922 licensavgift icke erlagts.

Innan jag ingår på en närmare redogörelse för den skattehöjning, som jag har för avsikt att förorda, ber jag få i korthet erinra om nu gällande bestämmelser angående tobaksbeskattningen.

Enligt 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, sådan denna paragraf numera lyder, skall i varje tobaksvaras priskurantpris skatt ingå med belopp, som motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller varans värde, nämligen:

för cigarrer och cigarrcigarretter	15	procent
» cigarretter.....	30	»
» karvad tobak.....	20	»
» spinn-, press- och rulltobak.....	20	»
» snus	25	»

För tobaksvara, som av handlande med tobaksvaror till riket införes, skall, innan varan utlämnas till respektive importörer, förutom stadgad tullavgift erläggas en licensavgift, innefattande dels den å varan enligt 18 § belöpande skatt, dels ock ett belopp, motsvarande vad monopolets utövare pålägger vara med samma priskurantpris för täckande av sina omkostnader och vinst. Licensavgiften erlægges till monopolets utövare.

Sådana tobaksvaror slutligen, som av resande för eget bruk till riket införas, drabbas icke av tobaksskatt utan i stället av en med hänsyn härtill särskilt högt tilltagen tullavgift.

De belopp, med vilka den förhöjda tullavgiften i dylikt fall utgår, äro enligt anm. 2 till rubrikerna nr 196 och 197 i gällande tulltaxa följande:

a) för kvantitet icke överstigande den av Kungl. Maj:t enligt 21 § 3 mom. tobaksmonopolförordningen fastställda:

för cigarrer och cigarrcigarretter	1	kg.	15	kr.
» cigarretter	1	»	20	»
» arbetad tobak, andra slag	1	»	4	» ;

b) för vad som överskjuter den under a) härovan åsyftade kvantitet:

för cigarrer och cigarrcigarretter	1 kg. 30 kr.
» cigarretter	1 » 40 »
» arbetad tobak, andra slag	1 » 8 » .

I det mellan svenska staten och aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffade kontraktet angående utövändet av svenska statens tobaksmonopol har bolaget förbundit sig att månadsvis för alla av bolaget inom riket tillverkade eller dit importerade tobaksvaror ävensom för alla av enskilda handlande importerade tobaksfabrikat till staten erlægga skatt till belopp, motsvarande de enligt 18 § monopolförordningen stadgade procentsatser.

I den från ingenjören Nordenfelt emottagna, förut omförmälda skrivelsen anföres, bland annat, följande:

»Efter övertägande har jag kommit till den uppfattningen, att den nu gällande förordningen rörande tobakstillverkningen i riket och nu gällande skattesatser och tullsatser — — — böra lämnas fullkomligt oförändrade, men att däremot tobaksvaror åläggas en ny extra skatt, som möjligen kan göras tillfällig, och som utgår med visst belopp per stycketal av cigarrer, cigarrcigarretter och cigarretter och per kilogram av tobaksvaror av andra slag, samt att detta belopp sättes olika för tobaksvaror av tobaksmonopolets tillverkning och för importerade varor. Ifrågavarande skatt skall ingå i priskurantpriset, å vilket nuvarande skatt procentuellt utgår. Genom ifrågavarande anordning bliva de dyrare varorna hårdare belastade än de billigare därigenom, att den gällande procentuella skatten utgår även å den extra skattesatsen, men progressionen ökas mindre än om den extra skattesatsen hade bestämts till vissa procent å priskurantpriset.

Vid uppgörande av förslag till själva skattesatserna har hänsyn tagits till de olika varuslagens förmåga till ytterligare beskattning. Så till exempel tål cigarrtillverkningen ingen ytterligare belastning. Den går för närvarande med förlust. Däremot torde övriga tobaksvaror kunna starkare beskattas, i synnerhet cigarretter.

Följande extra skattesatser föreslås för:

<i>Tobaksmonopolets tillverkning</i>		<i>Import</i>	
Cigarrer	—	6	öre per st.
Cigarrcigarretter	—	2.5	» » »
Cigarretter	0.5 öre per st.	1	» » »
Röktobak	1.20 kr. » »	3.20	kr. » kg.
Tuggtobak	0.70 » » »	3.20	» » »
Snus	0.40 » » »	3.20	» » » .

Förutsatt att förbrukningen av tobaksvaror skulle bliva densamma som under 1921, och att de nuvarande priskurantprisen kunde bibehållas trots skatteökningen, skulle statsinkomsten ökas med:

För tobaksmonopolets tillverkning:

	Skattesats	Försäljning 1921	Skattebelopp
Cigarretter	0.5 öre per st.	1,373,400,000 st.	6,867,000 kr.
Röktobak	1.20 kr. » kg.	800,000 kg.	960,000 »
Tuggtobak	0.70 » » »	330,000 »	231,000 »
Snus	0.40 » » »	6,117,000 »	2,446,800 »
			<u>10,504,800 kr.</u>

För import:

Cigarrer	6 öre per st.	32,400,000 st.	1,944,000 kr.
Cigarrcigarretter	2.5 » » »	25,500,000 »	637,500 »
Cigarretter	1 » » »	80,400,000 »	804,000 »
Röktobak	3.2 kr. » kg.	200,000 kg.	640,000 »
			<u>4,025,500 kr.</u>

Under ovannämnda förutsättningar skulle således extra skatten inbringa till statsverket cirka 14,500,000 kronor.

Det är emellertid att förutse, att köpkraften under nästa år blir svagare, vilket givetvis minskar skattens avkastning. Å andra sidan kommer antagligen en del prisförhöjningar att förorsakas av skatten och statsinkomsten därigenom att ökas.»

Styrelsen för aktiebolaget svenska tobaksmonopolet yttrar — efter att hava framhållit, att det icke varit möjligt att kunna få styrelsen fulltaligt samlad för behandling av frågan — bland annat:

»Hos de styrelseledamöter, som sålunda deltagit i frågans behandling, har den mening gjort sig enhälligt gällande, att, därest det finnes nödvändigt att lägga ökad skatt på tobaksvaror, den av ingenjör Nordenfelt föreslagna metoden otvivelaktigt är den lämpligaste. Särskilt har det framhållits, att genom i förslaget iakttagen olikhet i beskattning av importerad vara i förhållande till tobaksmonopolets tillverkning en beaktansvärd fördel vinnes därutinnan, att för vissa varor ett ökat skydd vinnes mot utländsk konkurrens, något som med nuvarande låga kurs å vissa utländska valutor visat sig vara i hög grad påkallat.

Beträffande detaljerna har styrelsen också anslutit sig till det av ingenjör Nordenfelt framlagda förslaget med den ändring att skatten på utländska cigarretter ansetts böra sättas till 1.5 öre per st. Den skala för extra skattesatser, som av styrelsen förordas, är alltså följande:

	Tobaksmonopolets tillverkning	Import
Cigarrer	—	6 öre per st.
Cigarrcigarretter	—	2.5 » » »
Cigarretter	0.5 öre per st.	1.5 » » »
Röktobak	1.20 kr. » kg.	3.20 kr. » kg.
Tuggtobak	0.70 » » »	3.20 » » »
Snus	0.40 » » »	3.20 » » »

Däremot har inom styrelsen olika meningar framträtt i den principiella frågan, huruvida i nuvarande situation det över huvud taget är riktigt att lägga ökad skatt på tobaksvaror. Detta sammanhänger med, att det likaledes inom styrelsen funnits olika meningar, huruvida en dylik ökad skatt kan uttagas, utan att priskurantprisen å tobaksmonopolets varor höjas. I denna senare fråga har det icke varit styrelsen möjligt att på den korta tid, som stått till buds, bilda sig en bestämd enhetlig uppfattning, helst härvid inverka omständigheter, som icke för närvarande kunna överskådas, till exempel eventuella växlingar i råvaruprisen.

Styrelsen har med hänsyn till vad nu framhållits velat inskränka sig till att påpeka, att den föreslagna skatteökningens verkan på konsumtionen icke kan med någon säkerhet bedömas, och att det följaktligen också är ovisst, huruvida med den föreslagna ökningen den ordinarie skatten kan komma att lämna förut beräknat belopp, ävensom huruvida tobaksmonopolets vinst kan komma att bibehållas vid vad den under närmast föregående åren uppgått till.»

Även om en eventuell ökning av skatten å tobaksvaror komme att verka förhöjande på varornas utförsäljningspris, finner jag mig likväl nödsakad att till täckande av statsverkets inkomstbehov föreslå ytterligare beskattning av tobaksförbrukningen. Enligt mitt förmenande bör emellertid åt en dylik skatteökning givas endast tillfällig karaktär, och finner jag mig i detta avseende böra förorda, att skatteökningen tills vidare skall gälla till och med den 30 juni 1923.

*Departements-
chefen.*

Vid prövning av frågan om lämpligaste formen för en skatteförhöjning å tobaksvaror har jag funnit mig böra ansluta mig till den av ingenjören Nordenfelt uttalade, av styrelsen för aktiebolaget svenska tobaksmonopolet delade uppfattning. Att ytterligare höja de i monopolförordningen stadgade procentsatser, efter vilka skatt för närvarande utgår, synes knappast vara att tillråda. En procentuell beräkningsgrund, ehuru enkel och lämplig, då det rör sig om förhållandevis små procentsatser, har nämligen, då högre procentsatser komma till tillämpning, benägenhet att på ett opropotionerligt sätt höja priset på tobaksvaror, som saluhållas i smärre, bättre utförda förpackningar. Eftersom kostnaden för förpackningen givetvis måste inräknas i priskurantpriset, utgår skatt icke endast å själva tobaksvaran utan i lika hög grad å förpackningen. Det torde därför vara lämpligare att bestämma den föreslagna särskilda skatten icke i procentuellt förhållande till priskurantpriset utan med visst belopp efter stycketal eller vikt. Härvid bör icke förbises, att, såsom också av ingenjören Nordenfelt framhållits, de dyrare varorna bliva hårdare belastade än de billigare därigenom, att den redan gällande procentuella skatten utgår å priskurantpriset, vari skall inberäknas den tillkommande extra skattesatsen.

I fråga om de nya skattesatsernas storlek har under utredningens gång blivit ifrågasatt, att inhemsk tuggtobak och snus skulle lämnas skattefria och i stället skatten å monopolets cigaretter höjas med 1 öre per styck i stället för av monopolbolagets styrelse föreslagna 0.5 öre per styck. Då emellertid med de av styrelsen förordade skattesatserna i stort sett någon nämnvärd förhöjning av de nuvarande prisen ej läser behöva ifrågakomma, finner jag mig böra giva styrelsens förslag min anslutning. Lika med styrelsen anser jag vidare, att för importerade cigaretter skattesatsen bör bestämmas till 1.5 öre per styck. Härigenom skulle med tillämpning av de beräkningsgrunder, som ingenjör Nordenfelt vid den av honom verkställda uppskattningen tillämpat, statsverket kunna tillföras en merinkomst av omkring 400,000 kronor för år räknat.

Vad därefter angår frågan om en hårdare beskattning av de importerade varorna än av de inom riket tillverkade, ber jag att få framhålla följande.

Importen av tobaksvaror hotar att taga en allt större omfattning och har redan inverkat menligt på den inhemska tillverkningen samt nödgat tobaksmonopolet att vidtaga en långt gående reducering av arbetarstammen. Orsaken till denna stegrade import ligger framförallt däri, att konkurrensen å den inhemska tobaksmarknaden till alldes övervägande del härrör från länder med i hög grad deprecierade valutor. I det stora hela kunna därför utan tvivel importerade tobaksvaror bära en tyngre skattebelastning än de inom riket tillverkade. En differentiering med hänsyn till olika valutaförhållanden mellan skattesatserna å tobaksvaror från olika länder läser av praktiska skäl vara utesluten. Då statens förhållande till tobakshanteringen ordnats från den utgångspunkten, att hanteringen borde utnyttjas såsom en av statsverkets viktigare inkomstkällor och de importerade tobaksvarorna synas mig skäligen kunna med större anpart än hittills bidraga till tobaksskatten, finner jag mig böra biträda förslaget om högre skattesatser för importerade än för inhemska tobaksvaror. I detta sammanhang förtjänar också framhållas den svåra ställning en tobaksarbetare iråkar, därest han tvingas lämna sin anställning hos monopolbolaget. En sådan arbetare har nämligen, i motsats till flertalet andra industriarbetare, icke möjlighet att inom landet finna användning för sin yrkesspecialitet vid andra företag.

Den ökning i statsinkomsterna, som den särskilda skatten å tobaksvaror skulle medföra, har i ingenjören Nordenfelts skrivelse uppskattats till cirka 14,500,000 kronor per år. Mot denna uppskattning har jag ingen annan erinran, än att, då en konsumtionsminskning läser kunna

befaras, försiktigheten bjuder att beräkna mindre belopp, därvid dock å andra sidan märkes, att skatten för cigaretter skulle utgå efter högre skattesats än den av ingenjören Nordenfelt ifrågasatta. Jag har därför stannat vid att föreslå, att den särskilda tobaksskatten beräknas till de av mig förut angivna beloppen, 10 miljoner kronor för år 1922 och 6 miljoner kronor för första hälften av år 1923.

För tobaksvaror, som av handlande till riket införas, skall den särskilda skatten erläggas till monopolets utövare samtidigt med licensavgiften. Skatten synes mig böra drabba icke blott de tobaksvaror, som först efter den nu ifrågasatta förordningens ikraftträdande kunna komma att till tullinlandet införas, utan även sådana i tullinlandet befintliga men från tullverket ej uttagna tobaksvaror, för vilka vid importförbudets ikraftträdande den 9 januari 1922 licensavgift icke erlagts.

Den särskilda skatten å tobaksvaror torde böra uttagas i samma ordning som nu utgående skatt. Då det vid upprättande av det mellan staten och aktiebolaget tobaksmonopolet gällande kontraktet angående utövandet av svenska statens tobaksmonopol icke förutsetts, att tobaksskatt skulle utgå enligt annan författning än monopolförordningen, erfordras emellertid en tilläggsöverenskommelse till detta kontrakt, varigenom monopolbolaget förbinder sig att på enahanda sätt, som gäller angående den nu utgående tobaksskatten, erlægga och till staten inleverera skatt enligt den föreslagna förordningen.

Såsom jag förut anmärkt, drabbas tobaksvaror, som av resande till riket införas, i stället för av skatt av särskilt höga tullavgifter. Dessa avgifter äro fastställda med hänsyn till ursprungligen gällande skattesatser å tobaksvaror. Såsom framgår av dåvarande chefens för finansdepartementet uttalande i proposition med förslag till förordning angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket (proposition 1914 B nr 254), avse dessa avgifter att, på samma gång de bereda möjlighet för resande att utan omgång, ehuru visserligen med större omkostnader, kunna få från utlandet medföra tobaksvaror efter sin personliga smak, samtidigt förebygga, att enskilda personer, såsom eljest i gränstrakterna kunde komma att bliva fallet, skulle finna med sin fördel förenligt att i någon större omfattning på dylikt sätt medföra sitt behov av tobaksvaror.

Då nu en skatteförhöjning å importerade tobaksvaror föreslås, torde det därför vara nödvändigt att, om den genomföres, även vidtaga en förhöjning av dessa tullavgifter.

I överensstämmelse med de grunder, jag nu utvecklat, hava inom finansdepartementet utarbetats *dels* förslag till förordning angående sär-
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 12 häft. (Nr 14.)

skild skatt å vissa tobaksvaror, *dels* förslag till tilläggsöverenskommelse till det mellan svenska staten och aktiebolaget svenska tobaksmonopolet den 12 februari 1915 ingångna avtal, *dels* ock förslag till ändring av anm. 2 till rubrikerna nr 196 och 197 i tulltaxan.

I ett den 11 januari 1922 avgivet utlåtande har generaltullstyrelsen lämnat dessa förslag utan erinran.

Förslagen hava därefter inom finansdepartementet underkastats viss rent formell omarbetning.

Sedan föredragande departementschefen därefter uppläst berörda förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror, hemställer departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition

ej mindre föreslå riksdagen att

dels antaga nämnda förslag;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffa tilläggsöverenskommelse till det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontrakt angående utövändet av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag:

»Emellan svenska staten samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet är följande tilläggsöverenskommelse träffad till det den 12 februari 1915 dem emellan ingångna avtal:

Bolaget förbinder sig att, på sätt i § 6 av nämnda kontrakt finnes stadgat, till staten erlægga skatt till belopp, motsvarande jämväl de enligt förordningen den.....1922 angående särskild skatt å tobaksvaror gällande skattesatser samt att i den ordning, samma paragraf omförmäler, till statskontoret iuleverera sålunda upplupna skattebelopp.»;

dels, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, antaga följande förslag till ändrad lydelse av anm. 2 till rubrikerna nr 196 och 197 i tulltaxan:

»2. Vid förtullning.....utgör

a) för kvantitet icke överstigande den av Kungl. Maj:t enligt 3 mom. av nämnda § fastställda

för cigarrer och cigarrcigarretter	25 kr. per kg.
» cigarrer	30 » » »
» arbetad tobak, andra slag	6 » » »

b) för vad som överskjuter den under a) härovan åsyftade kvantitet för cigarrer och cigarrcigarretter.....

50 kr. per kg.	
» cigarrer.....	60 » » »
» arbetad tobak, andra slag.....	12 » » »

Efter de.....därför.»;

än även, med återkallande av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 1 och 2 gjorda förslag angående upptagande av tobaksskatt i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 och tilläggsstaten för år 1922, föreslå riksdagen

att i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptaga under egentliga statsinkomster följande inkomsttitlar sålunda:

tobaksskatt, <i>bevillning</i>	16,000,000
särskild skatt å tobak, <i>bevillning</i>	6,000,000; samt

att i tilläggsstaten för år 1922 upptaga under motsvarande rubrik följande inkomsttitel:

särskild skatt å tobak, <i>bevillning</i>	10,000,000.
---	-------------

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Martin Philipson.